

DUO ABBRACCIO

straattheater = theateervoorstellingen

Beste leerkrachten,

***‘Kunsten kunnen doen genezen,
daarom noemen we ze ARTS!’***

Met onze voorstelling ‘Bliesblaasbloesss!’ brengen we jullie graag een bijdrage aan cultuur in onderwijs. Want ...
in deze tijd van verandering kan KUNST bouwstenen brengen voor verbinding, binnen ‘t Welzijn’ van ieder!

Met deze lesmap, workshops of kunstprojecten voor of na de voorstelling, helpen wij de leerlingen en jou graag stappen te zetten om hun welzijn te vergroten door aan te sluiten bij ieders wens om gelukkig te zijn. Vanuit kunstparticipatie en spontane/zorgeloze communicatie ontdekken ze op een creatieve manier de weg van hun eigen taal en oprecht contact!

‘Alleen en toch samen!’

**“Laat je daarom even meevliegen of fladderen met de windvlaag
dat deze lesmap jou en je klasgroep brengt.”**

(met keuze van daarbij mogelijke doelstellingen)

Lesmap ‘Bliesblaasbloesss!’, Buitengewoon Lager onderwijs

Onze voorstelling is een muzikale en visuele voorstelling, los van een vaststaand verhaal. Waar afvalmateriaal een nieuw leven krijgt en het gedoodverfde plastic even ook mooi mag zijn. Dit alles overgoten met een vleugje humor en absurditeit!

Dit hebben we bewust gekozen om de leerlingen en jullie de mogelijkheid te bieden de fantasie te prikkelen en zelf het verhaal te maken.

Het woordeloze spel tussen beide acteurs roept een andere wereld op door anders te gaan kijken naar oa.

de materiële wereld en milieu,
omgang met materialen en met elkaar,
de leefomgeving en klimaat,
eenzaamheid en sociaal contact.

Zo ontdek je elementen die nauw aansluiten bij de vaardigheden en doelstellingen, van muzische en sociale vaardigheden tot taalvaardigheid en mens en maatschappij.

“Aan de slag 😊”

Voor de voorstelling

Het is interessant om de leerlingen vooraf nog geen idee te geven waar de voorstelling over gaat. Maar bereid hen voor op een uitstap naar het theater en wat er staat te gebeuren. Dit om hen wat op hun gemak te brengen.

Breng ze vooraf samen in een kring, liggend op de grond of zittend op een kussen en stel enkele open vragen, zoals ...

Wie is al eens naar het theater geweest?

Wat is theater voor jou?

Wat vind jij leuk aan theater?

Wat is een acteur?

Waar kunnen we naar theater gaan kijken?

Waarom is er theater?

Hoe gaan we naar het theater?

En als de voorstelling gestart is. Wat doen we dan? ☺

Aansluitend de vragen, breng je hen liggend op de grond of laat je hen een eigen plaatsje kiezen in het klaslokaal of een open ruimte. Daar sluiten ze hun ogen (om meer tot zichzelf te komen, met eventueel een muziekje of vogelgeluiden op de achtergrond) en wandel jij tussen hen door. Lees je het volgende ...

*Meneer Stekel heeft een huisje gebouwd.
Op een plaats waar niemand wil wonen.
Er is niets en toch alles.
Daar houdt Stekel van.
Plots onverwachts bezoek!
Onzichtbaar en toch zichtbaar.
De boom wiegt, het luikje gaat open, de grond beweegt, ...
Is hij binnen?
Droomt Stekel? Of vliegt hij echt boven het water met de wind mee?*

Daarna openen zij terug hun ogen en geef je hen een mogelijkheid deze info te verwerken door een open gesprek in kring of het maken van een eigen tekening. De tekeningen mogen meegebracht worden naar het theater en ons bezorgd worden in een mandje aan de inkom. Of deze bewaar je in de klas om na te voorstelling opnieuw te gebruiken in een gesprek.

Vrijblijvend gebruik je natuurlijk jouw eigen creativiteit ter voorbereiding!

[Basisaanbod](#)

[Taalvaardigheden > Ontwikkelingsdoelen](#)

[Luisteren](#)

COMMUNICATIEVE VAARDIGHEDEN

informatie achterhalen (verwerkingsniveau = beschrijven)

HD 2 De leerlingen kunnen de informatie achterhalen in een voor hen bestemde informatieve radio-uitzending

TD 2.b De leerlingen kunnen voor hen bestemde boodschappen interpreteren

HD 3 De leerlingen kunnen de informatie achterhalen in een uiteenzetting of instructie van een medeleerling, bestemd voor de leerkracht

TD 3.b De leerlingen kunnen voor hen bestemde boodschappen interpreteren

TD 4.b De leerlingen kunnen het begrip van voor hen bestemde boodschappen uiten

informatie ordenen (verwerkingsniveau = structureren)

HD 5 De leerlingen kunnen de informatie ordenen bij een uiteenzetting of instructie van de leerkracht op persoonlijke en overzichtelijke wijze

TD 5.a De leerlingen kunnen eenvoudige instructies, eventueel ondersteund door lichaamstaal, interpreteren

TD 5.b De leerlingen kunnen het begrip van verhaal aantonen

TD 5.e De leerlingen kunnen het begrip van kritiek in gesprekken aantonen

TD 5.f De leerlingen kunnen het begrip van argumenten in een discussie aantonen

ALGEMEEN

TD 11.a De leerlingen kunnen een adequate luisterbereidheid tonen

TD 12.a De leerlingen kunnen gepast reageren op wat ze horen

Sociale vaardigheden> Ontwikkelingsdoelen

Sociale vaardigheden - domein relatiewijzen

TD 1.c De leerlingen kunnen iets op gepaste wijze vragen

TD 1.e De leerlingen kunnen spontaan iets over zichzelf vertellen

HD 2 De leerlingen kunnen in omgang met anderen respect en waardering opbrengen

TD 2.c De leerlingen kunnen het respect voor de eigenheid van anderen uiten

TD 2.d De leerlingen kunnen de eigen waardering uiten

TD 3.a De leerlingen kunnen gevoelens, gedachten, wensen van anderen: - verwoorden - er rekening mee houden

TD 3.b De leerlingen kunnen aan de hand van vragen eigen inlevingsvermogen uiten

TD 5.b De leerlingen kunnen door een actieve luisterhouding van anderen leren

HD 6 De leerlingen kunnen kritisch zijn en een eigen mening formuleren

TD 6.b De leerlingen kunnen de eigen mening verwoorden

TD 9.a De leerlingen kunnen kritiek: - beluisteren - verwoorden of deze terecht is - aanvaarden

Sociale vaardigheden - domein gespreksconventies

HD 10 De leerlingen kunnen in functionele situaties een aantal verbale en niet-verbale gespreksconventies naleven

TD 10.a De leerlingen kunnen eigen gevoelens op een aanvaardbare wijze uiten

TD 10.b De leerlingen kunnen veranderingen in de lichaamstaal bij anderen en aan de hand van vragen bijbehorende gevoelens verwoorden

TD 10.c De leerlingen kunnen naar de boodschap van anderen luisteren

TD 10.d De leerlingen kunnen het eigen verhaal stopzetten en inspelen op wat de ander gezegd heeft

TD 10.e De leerlingen kunnen anderen ruimte geven om zich te uiten en tolerant met een andere mening omgaan

TD 10.f De leerlingen kunnen op passende wijze afkeuring bij onrechtvaardige situaties uiten

TD 10.g De leerlingen kunnen het zelf aan het woord willen komen in een gesprek, aangeven

TD 10.h De leerlingen kunnen in een gesprek duidelijk hoorbaar en met een zekere expressiviteit spreken

TD 10.i De leerlingen kunnen de eigen verbale en non-verbale uitingen op elkaar afstemmen

TD 10.j De leerlingen kunnen in een gesprek de uitingen (verbale en niet-verbale) van anderen: - observeren (ook afstemming op elkaar) - verwoorden

TD 10.k De leerlingen kunnen een gesprek passend afronden

TD 10.l De leerlingen kunnen in een niet-conflict-geladen situatie eigen indrukken, gevoelens, verlangens, gedachten en waarderingen uitdrukken

Muzische vorming> Ontwikkelingsdoelen

BEELD

HD 2 De leerlingen kunnen door betasten en voelen (tactiel), kijken en zien (visueel): - impressies opdoen - impressies verwerken - over impressies praten

HD 3 De leerlingen kunnen beeldinformatie: - beschrijven - interpretaties uiten - eigen (kritische) mening verwoorden

TD 3.a De leerlingen kunnen verschillende beeldaspecten (kleur, lijn, vorm, vlak, en ritme): - onderscheiden - verwoorden

HD 4 De leerlingen kunnen plezier en voldoening in het beeldend vormgeven uiten

HD 5 De leerlingen kunnen beeldende problemen oplossen, technieken toepassen en gereedschappen en materialen hanteren om beeldend vorm te geven op een manier die hen voldoening geeft.

HD 6 De leerlingen kunnen tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven.

TD 6.a De leerlingen kunnen een gegeven onderwerp in een persoonlijke, authentieke creatie weergeven.

Mens en maatschappij> Ontwikkelingsdoelen

Mens en maatschappij - Mens

Ik en mezelf

HD 1 De leerlingen kunnen in een niet-conflictgeladen situatie, eigen indrukken, gevoelens, verlangens, gedachten en waarderingen spontaan uitdrukken

HD 2 De leerlingen kunnen wat ze voelen en wat ze doen in een concrete situatie beschrijven en het situatiegebonden aspect van hun gedrag als hun gevoelens illustreren

HD 3 De leerlingen kunnen in concrete situaties voldoende zelfvertrouwen, gebaseerd op kennis van het eigen kunnen, uiten

Ik en de ander

HD 4 De leerlingen kunnen in concrete situaties verschillende manier omgaan met elkaar: - benoemen - erover praten - de invloed op elkaar duiden

HD 5 De leerlingen kunnen de bereidheid uiten om zich te oefenen in omgangswijzen met anderen waarin ze minder sterk zijn

HD 6 De leerlingen kunnen in een eenvoudige conflictsituatie in de omgang met leeftijdsgenoten de bereidheid uiten om te zoeken naar een geweldloze oplossing

In en de anderen: in groep

HD 7 De leerlingen kunnen de onuitgesproken regels die de interacties binnen een groep typeren: - verwoorden - er rekening mee houden

Mens en maatschappij - Maatschappij

Sociaal-economische verschijnselen

TD 8.b De leerlingen kunnen beroepen: - beschrijven - rubriceren

TD 8.d De leerlingen kunnen de nood van vakmanschap voor het uitoefenen van een beroep en de nood aan scholing voor het bereiken van vakmanschap verwoorden

Laat ze vooral **beleven** en **genieten** van onze voorstelling!

“Wat fijn dat jullie erbij zijn!”

Na de voorstelling

Terug van weggeweest naar het theater!

Leerlingen vinden het leuk om hun verhaal te kunnen brengen of te ventileren. Waarschijnlijk zal de terugweg al een groot verhaal worden. Maar breng de leerlingen zeker nog even samen om deze uitstap mooi af te ronden.

Door te luisteren en vertellen, durven en doen, laten opkomen en loslaten. Door **inhoudelijk**, **thematisch** of **vanuit gevoel** een gesprek te voeren. Misschien door opnieuw vertrouwd met gesloten ogen liggend op de grond, elk hun verhaal of impressies van de voorstelling te laten brengen. Nog los van een reactie van de ander.

Met vragen:

Wat heb je gezien?

Wat gebeurde er met/rond ... (aanvullend met jouw inhoud ... zoals, materiaal: de stoel, de lampenkap, het poppetje, het plastic, de telefoon, het huisje ect of tussen beide personages ?)

Wie zou de man in het huisje kunnen zijn? En de man met de accordeon en ventilator op de rug?

Wat vond je van de muziek?

Bij wie viel het poppetje/pinguïn op? Wat betekende het poppetje/pinguïn voor Stekel?

Waar zou het verhaal voor jou over kunnen gaan?

Op welke plaats zou het huisje van Stekel staan? (in de stad, tussen de velden, in de woestijn, tussen het vuilnis?)

Wat gebeurde er volgens jullie op het einde?

Wie van jullie was wel eens bang, verdrietig, blij, verrast, nieuwsgierig, ect ?

Hoe kon de tas blijven staan op de schuine tafel?

Hoe zou jij daar ....(aanvullend met jouw inhoud) mee omgaan?

Zou Stekel gelukkig zijn in zijn huisje?

Waarom gebruikt Stekel een halve stoel, tafel, ect
Waarom neemt hij water uit de lucht en geeft hij het eerst aan zijn plantjes?
Waarom komt de wind binnen?
Zou Stekel dromen of is het echt?
Wie geeft eens een droom gehad, dat hij/zij door de lucht vloog?
Ect (aanvullend met jouw inhoud)
Om daarna samen in dialoog af te ronden.

Taalvaardigheden> Ontwikkelingsdoelen

Luisteren

COMMUNICATIEVE VAARDIGHEDEN

informatie achterhalen (verwerkingsniveau = beschrijven)

HD 1 De leerlingen kunnen de informatie achterhalen in een voor hen bestemde mededeling met betrekking tot het school- en klasgebeuren

TD 1.a De leerlingen kunnen de functie van taal ondersteund door lichaamstaal, beeld of geluid illustreren

TD 1.b De leerlingen kunnen voor hen bestemde boodschappen interpreteren

TD 4.b De leerlingen kunnen het begrip van voor hen bestemde boodschappen uiten

informatie ordenen (verwerkingsniveau = structureren)

HD 5 De leerlingen kunnen de informatie ordenen bij een uiteenzetting of instructie van de leerkracht op persoonlijke en overzichtelijke wijze

TD 5.a De leerlingen kunnen eenvoudige instructies, eventueel ondersteund door lichaamstaal, interpreteren

TD 5.b De leerlingen kunnen het begrip van verhaal aantonen

TD 5.e De leerlingen kunnen het begrip van kritiek in gesprekken aantonen

ALGEMEEN

TD 11.a De leerlingen kunnen een adequate luisterbereidheid tonen

TD 12.a De leerlingen kunnen gepast reageren op wat ze horen

Sociale vaardigheden> Ontwikkelingsdoelen

Sociale vaardigheden - domein relatiewijzen

TD 1.c De leerlingen kunnen iets op gepaste wijze vragen

TD 1.e De leerlingen kunnen spontaan iets over zichzelf vertellen

HD 2 De leerlingen kunnen in omgang met anderen respect en waardering opbrengen

TD 2.c De leerlingen kunnen het respect voor de eigenheid van anderen uiten

TD 2.d De leerlingen kunnen de eigen waardering uiten

TD 3.a De leerlingen kunnen gevoelens, gedachten, wensen van anderen: - verwoorden - er rekening mee houden

TD 3.b De leerlingen kunnen aan de hand van vragen eigen inlevingsvermogen uiten

TD 5.b De leerlingen kunnen door een actieve luisterhouding van anderen leren

HD 6 De leerlingen kunnen kritisch zijn en een eigen mening formuleren

TD 6.b De leerlingen kunnen de eigen mening verwoorden

TD 9.a De leerlingen kunnen kritiek: - beluisteren - verwoorden of deze terecht is - aanvaarden

Sociale vaardigheden - domein gespreksconventies

HD 10 De leerlingen kunnen in functionele situaties een aantal verbale en niet-verbale gespreksconventies naleven

TD 10.a De leerlingen kunnen eigen gevoelens op een aanvaardbare wijze uiten

TD 10.c De leerlingen kunnen naar de boodschap van anderen luisteren

TD 10.d De leerlingen kunnen het eigen verhaal stopzetten en inspelen op wat de ander gezegd heeft

TD 10.e De leerlingen kunnen anderen ruimte geven om zich te uiten en tolerant met een andere mening omgaan

TD 10.g De leerlingen kunnen het zelf aan het woord willen komen in een gesprek, aangeven

TD 10.h De leerlingen kunnen in een gesprek duidelijk hoorbaar en met een zekere expressiviteit spreken

TD 10.i De leerlingen kunnen de eigen verbale en non-verbale uitingen op elkaar afstemmen

TD 10.k De leerlingen kunnen een gesprek passend afronden

TD 10.l De leerlingen kunnen in een niet-conflict-geladen situatie eigen indrukken, gevoelens, verlangens, gedachten en waarderingen uitdrukken

Overkoepelende tussendoelen in functie van alle na te streven hoofdoelen

TD 12.a De leerlingen kunnen de eigen beperkingen en mogelijke bijstellingen verwoorden

TD 14.a De leerlingen kunnen positieve evoluties bij zichzelf waardierend uiten

TD 15.a De leerlingen kunnen werkpunten ter bevordering van de eigen zelfontplooiing aan de hand van een stappenplan kiezen

TD 17.a De leerlingen kunnen verantwoordelijkheid voor het eigen gedrag opnemen

TD 22.a De leerlingen kunnen de eigen emoties en basisgevoelens (positieve en negatieve) uiten

TD 23.a De leerlingen kunnen (eerdere) behoeften, verlangens, gedachten, bedoelingen en gevoelsuitdrukkingen uiten

TD 24.a De leerlingen kunnen het verband tussen gevoelens, bijbehorende gedachten en gedrag verwoorden

TD 31.a De leerlingen kunnen het woord in een groepsgebrek nemen

Mens en maatschappij > Ontwikkelingsdoelen

Mens en maatschappij – Mens

Ik en mezelf

HD 1 De leerlingen kunnen in een niet-conflictgeladen situatie, eigen indrukken, gevoelens, verlangens, gedachten en waarderingen spontaan uitdrukken

HD 2 De leerlingen kunnen wat ze voelen en wat ze doen in een concrete situatie beschrijven en het situatiegebonden aspect van hun gedrag als hun gevoelens illustreren

HD 3 De leerlingen kunnen in concrete situaties voldoende zelfvertrouwen, gebaseerd op kennis van het eigen kunnen, uiten

Ik en de ander

HD 4 De leerlingen kunnen in concrete situaties verschillende manieren omgaan met elkaar: - benoemen - erover praten - de invloed op elkaar duiden

HD 5 De leerlingen kunnen de bereidheid uiten om zich te oefenen in omgangswijzen met anderen waarin ze minder sterk zijn

HD 6 De leerlingen kunnen in een eenvoudige conflictsituatie in de omgang met leeftijdsgenoten de bereidheid uiten om te zoeken naar een geweldloze oplossing

In en de anderen: in groep

HD 7 De leerlingen kunnen de onuitgesproken regels die de interacties binnen een groep typeren: - verwoorden - er rekening mee houden

“We zijn benieuwd welke indrukken wij bij hen nagelaten hebben!”

Aanvullend klasactiviteiten

Muzische vorming:

1) Collage/tekening: Mee op pad met ...!

Die gekke meneer Stekel toch! ☺

Neem een foto van het gezicht van iedere leerling. Laat hen zelf, gekoppeld aan de voorstelling een vrije expressie brengen voor de camera. Bvb meegevoerd door de wind, blij, verdrietig, gekkebekketrekke, ... ect.

>De leerling:

-Knipt het hoofd uit

-kleeft deze op een wit blad

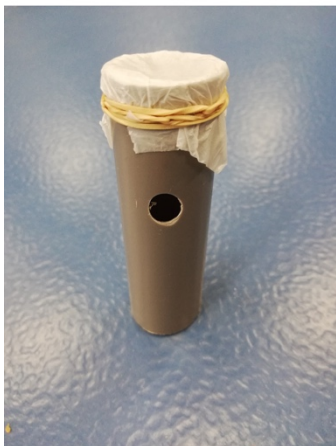

-maakt een vrije tekening gekoppeld aan de voorstelling
-verzint een naam voor zijn/haar getekend personage.
>Help hen door met wat humor een zotte naam te verzinnen. Zoals *Windie*,
Proetskopff, *Zwoegiezwoef*, *Vliegievlieg*, *Stekkie*, *ect*

Muzische vorming > Ontwikkelingsdoelen
BEELD

HD 2 De leerlingen kunnen door betasten en voelen (tactiel), kijken en zien (visueel): - impressies opdoen - impressies verwerken - over impressies praten
HD 3 De leerlingen kunnen beeldinformatie: - beschrijven - interpretaties uiten - eigen (kritische) mening verwoorden
TD 3.a De leerlingen kunnen verschillende beeldaspecten (kleur, lijn, vorm, vlak, en ritme): - onderscheiden - verwoorden
HD 4 De leerlingen kunnen plezier en voldoening in het beeldend vormgeven uiten
HD 5 De leerlingen kunnen beeldende problemen oplossen, technieken toepassen en gereedschappen en materialen hanteren om beeldend vorm te geven op een manier die hen voldoening geeft.
TD 5.a De leerlingen kunnen verschillende beeldende en technische middelen: - aanwenden - gebruiken om tot beeldend werk te komen
TD 5.b De leerlingen kunnen materialen en technieken onderscheiden door: - observaties uiten - exploreren - te experimenteren
HD 6 De leerlingen kunnen tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven.
TD 6.a De leerlingen kunnen een gegeven onderwerp in een persoonlijke, authentieke creatie weergeven.

2) 'Muziek van de Windkazoo.'

Herinner je het moment dat de wind zijn kazoo nam en telefoneerde met Stekel!
De wind komt op bezoek bij Stekel.
Maar niet zomaar! Bliesblaasbloesss!!!!
Hij zoekt contact met Stekel op verschillende manieren, oa. via de telefoon en blaast hij op zijn eigen kazoo.
Mnr. Wind is overal!
Ook waar jij hem roept met jouw klank uit je eigen kazoo
☺

Hoe?

Koop een lange elektriciteitsbuis en een zakje elastiekjes in een Doe-het-zelf-zaak. Van thuis uit neem je wat fijn plastic mee.

Tip: Hoe fijner het plastic, hoe meer het trilt door de geluidsgolven.

Vooraf: Zaag uit de elektriciteitsbuis stukjes van 8 tot 10 cm. Per buisje boor je zachtjes een gaatje (met een houtboor/ 6 of 8 diameter), ongeveer 2,5 a 3cm van de rand.

In de klas:

Gekoppeld aan het maken van het kazootje, start je met volgende vragen:
Hoe ervaren jij (*leerkracht of leerling*) de voorstelling? Wat betekende de wind voor jou? Welke functie had de muziek? Ect.

Met deze belangrijke info, vertel je hen een kort verhaaltje over Mnr. Wind.

>De leerling

-krijgt een buisje, elastiekje, alcoholstift en een stuk plastic (*vierkant van 6op6cm > laat het de lln. het eventueel uitknippen*).

-neemt het buisje, zet het rechtop (*met het gaatje bovenaan*) en doet het plasticje over de bovenkant van het buisje en span het elastiekje erover.

-Zo, klaar!

Nu kunnen we spreken met de wind. Laat ze niet blazen, maar laat het plastic trillen door rollende of lage klanken te brengen door het gaatje, 'trrrr...' '(lage klank) aaaa-oeoeoeoe'.

Test, zoek en je vindt! Hoor je ook de wind?

Muzische vorming> Ontwikkelingsdoelen

MUZIEK

HD 7 De leerlingen kunnen muziek beluisteren en ervaren, muzikale impressies uit de geluidsomgeving met aandacht voor enkele kenmerken van de muziek (krankeigenschap, functie/gebruikssituatie) uiten.

TD 7.a De leerlingen kunnen het ritme in beluisterde muziek en de geluidsomgeving nabootsen.

TD 7.b De leerlingen kunnen signalen in beluisterde muziek en in de geluidsomgeving aangeven

TD 7.d De leerlingen kunnen de functie en gebruikssituatie van klanken, geluiden en muziek uiten

TD 8.a De leerlingen kunnen met klank, stem, instrument experimenteren

TD 9.b De leerlingen kunnen muzikale impressies uit de geluidsomgeving uiten

HD 10 De leerlingen kunnen van zingen en musiceren genieten en als impuls voor nieuwe muzikale spelideeën of andere aanverwante expressiewijzen gebruiken

TD 10.a De leerlingen kunnen met klank, stem, instrument experimenteren, verschillende klankbronnen op hun

klankwaarde uittesten en in een muzikaal (samen)spel gebruiken

TD 10.c De leerlingen kunnen eenvoudige afspraken bij samenspel of samenzang toepassen.

Overkoepelende doelen en tussendoelen

HD 30 De leerlingen kunnen ontdekkingen van nieuwe dingen uit hun omgeving beschrijven

TD 30.a De leerlingen kunnen alertheid en openheid voor nieuwe dingen uit zijn omgeving tonen.

HD 32 De leerlingen kunnen het plezier in het muzisch handelen waardoor hun expressiemogelijkheden verruimen, tonen

TD 32.a De leerlingen kunnen het plezier in het muzisch handelen tonen.

TD 32.b De leerlingen kunnen het plezier van fantasie, originaliteit, creativiteit en zelfexpressie in maken van 'kunstwerken' aangeven

TD 32.c De leerlingen kunnen zich muzisch in een sociaal aanvaardbare context uiten.

TD 32.d De leerlingen kunnen op een speelse manier omgaan met beeldtaal, klanktaal, lichaamstaal, woordtaal en audiovisuele taal.

HD 33 De leerlingen kunnen het vertrouwen op de eigen expressiemogelijkheden uiten en durven hun creatieve uitingen tonen.

TD 33.a De leerlingen kunnen het vertrouwen op de eigen expressiemogelijkheden uiten

TD 33.b De leerlingen kunnen eigen fantasierijke en inventieve uitingen durven tonen.

HD 34 De leerlingen kunnen het respect voor uitingen van leeftijdgenoten (eigen en andere culturen) uiten.

TD 34.a De leerlingen kunnen zich openstellen voor kunst.

3)'Het bos vol vrije vrolijke vogeltjes!'

Stekel bouwt zijn huisje met afvalhout. Hij is gelukkig met zijn huisje! Want er is niets en toch alles. En daar houdt Stekel van!

In het bos waar Stekel woont ... horen we de vreemdste geluiden van grappige vogeltjes.

Laat de leerlingen elk voor zich een eigen vogelgeluidje maken. Elk klankje is perfect! Laat ze het kort opvoeren voor elkaar en koppel er de volgende activiteit aan.

'Het bos vol vrije vrolijke houtvogeltjes':

Laat de leerlingen elk voor zich een eigen vogelgeluidje maken. Elk klankje is perfect! Laat ze het kort opvoeren voor elkaar en koppel er de volgende activiteit aan.

'Een school vol vrolijke houtvogeltjes':

Vooraf:

Verzamel

a) losse stukken hout. (plankjes, latjes, blokjes, ect) *(te vinden als resthout bij een schrijnwerkerij of Doe-het-zelf-zaken)*

Laat stukken hout op maat zagen door jouw vader, man/vrouw of doe het liever zelf ☺: latjes voor de poten, kleine driehoekjes uit plankjes voor de snavels, vleugels en staarten, ovalen of rechthoeken voor het vogellichaam als basisvorm. Elke vorm is goed! Zoek dus niet naar ideale of dezelfde vormen. Hierdoor zal ieder vogeltje er anders uit zien ☺.

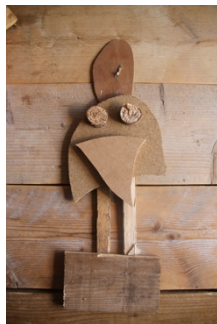
b) kroonkurken (voor de ogen van de vogels)

c) zakjes nagels (+ 2,3 en 4cm), hamers en nijptangen.

Tip: Voor kleuters kun je ipv hout, karton gebruiken!

Kinderen zijn creatiever dan je zou denken!

Hier enkele voorbeelden van vogels uit dezelfde stukken hout (als hierboven).

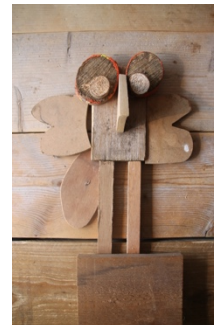
In de klas: Bij deze activiteit verdeel je de klasgroep in groepjes van 2. Dit om veilig te kunnen werken. De één houdt de nagel en de stukken hout vast, de ander timmert er op los. Zachtjes dan wel ☺.

Start deze opdracht door elk groepje van het nodige materialen te voorzien. Met name 1 hamer, nagels (de juiste grootte), twee kroonkurkjes en stukken hout (vogellichaam, snavel, poten en vleugels/staart)

Tip: -bij de keuze van de grootte van de nagels, leg je op voorhand de lln uit welke lengte van nagels je het best gebruikt. Dit doe je door hen de juiste lengte van de nagels (bv 2cm) te laten bepalen. Leg als voorbeeld twee stukjes hout (bv 1 van 1,5cm en 1 van 1cm) op elkaar. "Welke nagel kan door deze twee stukjes hout zonder een PRIK ☺ in jouw vinger te voelen op het uiteinde van het hout? Wie weet welke nagel we hier voor nodig hebben?"

-bij het timmeren, timmer je steeds met een vrij stuk hout onder de 2 stukken hout die je aan elkaar timmert. Zo is er een betere druk bij het timmeren en zal de nagel beter zakken in het hout.

Timmer er op los ☺

Plaats op het einde alle vogels samen en laat ieder zijn eigen vogelgeluid erbij maken. Laat ze ook een eigen vogelnaam kiezen. Help hen door met wat humor een zotte naam te verzinnen, zoals *'Tjieptjoep, Kraakra, Zoefie, ...'*

Geniet ervan! Misschien wel met oordopjes 😊

Alternatieven

Op een plank laat je hen vrij een stuk hout (driehoek) timmeren, daarna tekenen ze er hun vogel bij en beschilderen ze deze met een complementair kleurenpalet.

Muzische vorming > Ontwikkelingsdoelen **BEELD**

HD 2 De leerlingen kunnen door betasten en voelen (tactiel), kijken en zien (visueel): - impressies opdoen - impressies verwerken - over impressies praten

HD 3 De leerlingen kunnen beeldinformatie: - beschrijven - interpretaties uiten - eigen (kritische) mening verwoorden

TD 3.a De leerlingen kunnen verschillende beeldaspecten (kleur, lijn, vorm, vlak, en ritme): - onderscheiden – verwoorden

HD 4 De leerlingen kunnen plezier en voldoening in het beeldend vormgeven uiten

HD 5 De leerlingen kunnen beeldende problemen oplossen, technieken toepassen en gereedschappen en materialen hanteren om beeldend vorm te geven op een manier die hen voldoening geeft.

TD 5.a De leerlingen kunnen verschillende beeldende en technische middelen: - aanwenden - gebruiken om tot beeldend werk te komen

TD 5.b De leerlingen kunnen materialen en technieken onderscheiden door: - observaties uiten - exploreren - te experimenteren

HD 6 De leerlingen kunnen tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven.

TD 6.a De leerlingen kunnen een gegeven onderwerp in een persoonlijke, authentieke creatie weergeven.

Overkoepelende doelen en tussendoelen

HD 30 De leerlingen kunnen ontdekkingen van nieuwe dingen uit hun omgeving beschrijven

TD 30.a De leerlingen kunnen alertheid en openheid voor nieuwe dingen uit zijn omgeving tonen.

HD 31 De leerlingen kunnen de perceptie (zonder vooroordelen) van het kijken en luisteren naar kunst kijken, beschrijven

TD 31.a De leerlingen kunnen op kunstuitingen reageren.

HD 32 De leerlingen kunnen het plezier in het muzisch handelen waardoor hun expressiemogelijkheden verruimen, tonen

TD 32.a De leerlingen kunnen het plezier in het muzisch handelen tonen.

TD 32.b De leerlingen kunnen het plezier van fantasie, originaliteit, creativiteit en zelfexpressie in maken van 'kunstwerken' aangeven

TD 32.c De leerlingen kunnen zich muzisch in een sociaal aanvaardbare context uiten.

TD 32.d De leerlingen kunnen op een speelse manier omgaan met beeldtaal, klanktaal, lichaamstaal, woordtaal en audiovisuele taal.

HD 33 De leerlingen kunnen het vertrouwen op de eigen expressiemogelijkheden uiten en durven hun creatieve uitingen tonen.

TD 33.a De leerlingen kunnen het vertrouwen op de eigen expressiemogelijkheden uiten

TD 33.b De leerlingen kunnen eigen fantasierijke en inventieve uitingen durven tonen.

TD 33.c De leerlingen kunnen de vormgevingsmogelijkheden en beperkingen van materialen en beelden, instrumenten en klanken, bewegingen en lichaamstaal, woorden en stem uiten.

HD 34 De leerlingen kunnen het respect voor uitingen van leeftijdgenoten (eigen en andere culturen) uiten.

TD 34.a De leerlingen kunnen zich openstellen voor kunst.

4) Mee met de wind!

Breng de leerlingen in een open ruimte met bewegingsvrijheid en plaats nabij jezelf, 1 of 2 ventilatoren (en een lange elektrische aansluiting).

-Laat ze eerst wat vrij rondlopen vol geroep en getier in een ruimte. (*Eens voluit gaan en kort daarna een stiltemoment, kan hen wat meer tot rust en ontspanning brengen, en meer tot zichzelf brengen in groep.*)

Maak vooraf de afspraak, dat ze bij jouw signaal (geklap in de handen, liedje, zacht vogelfluitje, ect) stil staan. Net zoals een standbeeld ook muisstil kan zijn.

Doe dit, afhankelijk van de haalbaarheid van je groep, 3x.

-Vinden ze er allen plezier in en staan ze muisstil, laat hen dan de ogen sluiten bij jouw signaal.

Wacht 3sec en steek de ventilator aan. Laat ze genieten van het geluid. Ze beleven een fijn moment!

-Kom nu met de ventilator wat dichterbij ieder kind, rond de groep uit veiligheid met de kabel, en laat ze de wind voelen.

(Waarom ogen sluiten? Ze zijn meer vatbaar om het met gans hun lichaam te voelen. Met open ogen is er meer kans, afhankelijk van hun plaats in de klasgroep, dat ze een ander zullen nadoen/kopiegedrag en hierdoor minder de wind voelen met hun eigen lichaam. minder eigenheid/ gewaarwording)

-Breng hen daarna in kring, zittend op de grond naast jou(en de ventilator).

Vraag hen hoe ze het beleefd hebben, wat voor gedachten/beelden bij hen opkwamen, ect.

-Vonden ze het fijn ☺ !

Geef hen je vertrouwen en stel hen voor dat we het nog eens zullen doen!! Maar alleen maar als ze, uit veiligheid natuurlijk, de opdracht heel goed volgen.

-Laat hen opnieuw rondlopen, maar nu zonder woorden.

Breng hen op tempo! Verwoord hen: rap of traag, als een slak (slow motion) of vliegensvlug als een straaljager.

Bij jouw signaal ....

* staan ze stil op een rij naast elkaar

*Of onmiddellijk liggend op de grond op de plaats en het moment van het signaal

Of

Als bomen/bos in 1 groep bij elkaar.

-Kom daarna langs met de ventilator en speel de wind in interactie met hen!

>Afhankelijk van de mogelijkheid om hun aandacht erbij te houden, doen ze de oefeningen telkens met gesloten ogen om de wind goed te voelen en verbeelding te laten spreken.

→ Variaties op deze oefeningen:

- Ventilator staat op een vaste plaats
>ze vertrekken van een rij, individueel of in groepjes, en lopen/stappen/fladderen, vliegen, kruipen, ... ze naar de ventilator. Hoe dichter ze komen hoe meer ze bewegen alsof ze echt te maken hebben met de wind. Altijd veel plezier als ieder zijn/haar creativiteit hierin kan vrij maken!
Nadien delen ze hun beleving mee in groep.

-Laat de groep rustig rondstappen (op een traag tempo) in de ruimte. Bij jouw signaal staan ze stil en sluiten hun ogen.

Vertel hen dat na een volgend signaal ze:

*als een vlinder in de wind vliegen

Na een 20tal seconden, geef je hen opnieuw een signaal en maak hen hiermee los van het voorgaand idee. Ze stappen opnieuw rustig rond zoals in het begin van de oefening.

-Doe de oefening met een nieuw idee:

*als een pluisje van een paardenbloem mee met de wind zweven

*als regen uit de lucht vallen

*als een vrolijk (*verdrietig, angstig, ect*) wolkje zweven we met de wind mee.

*als een pinguïn over IJSkoud ijs wandelen

*als een zot mannetje door afval lopen

*als een pluimpje door de wind meegenomen worden

*als ... (*aanvullend jouw creativiteit en improvisatie ☺*)

Muzische vorming> Ontwikkelingsdoelen

DRAMA

HD 12 De leerlingen kunnen de beleving van een gevarieerd aanbod van voor hen bestemde culturele activiteiten weergeven

HD 13 De leerlingen kunnen spelvormen waarnemen en het inzicht dat de juiste verhouding tussen woord en beweging de expressie kan vergroten, uiten.

TD 13.a De leerlingen kunnen de waarneming van verschillende spelvormen uiten

TD 13.b De leerlingen kunnen de meerwaarde van de juiste verhouding tussen woord en beweging de expressie uiten

HD 16 De leerlingen kunnen visuele impressies, ervaringen, gevoelens, ideeën en fantasieën in spel uiten.

TD 16.a De leerlingen kunnen in een symbolisch spel zintuiglijke impressies, ervaringen, gevoelens, fantasieën en gedachten uiten.

HD 17 De leerlingen kunnen een aan de speelsituatie aangepaste en aangename spreektechniek ontwikkelen (articulatie, adembeheersing, tempo, toonhoogte) en verschillende verbale en non-verbale spelvormen improviseren.

TD 17.a De leerlingen kunnen een aan de speelsituatie aangepaste spreektechniek (articulatie, adembeheersing, tempo, toonhoogte) ontwikkelen.

TD 17.b De leerlingen kunnen onderscheid tussen spel en werkelijkheid maken

TD 17.c De leerlingen kunnen verschillende verbale en non-verbale spelvormen improviseren

HD 18 De leerlingen kunnen de beleving verwoorden van het eigen spel en dat van anderen, de keuze en het onderwerp van de spelvorm, erover praten en een kritische blik uiten

BEWEGING

HD 19 De leerlingen kunnen de beleving van lichaamstaal, beweging en dans uiten.

TD 19.a De leerlingen kunnen verschillende functies en betekenissen die beweging en dans kunnen hebben (eigen en ander culturen) aangeven

HD 20 De leerlingen kunnen een eenvoudig bewegingsverhaal met als vertrekpunt iets wat gehoord, gezien, gelezen, gevoeld of meegemaakt wordt, opbouwen

TD 20.a De leerlingen kunnen met verschillende bewegingsmogelijkheden van het eigen lichaam experimenteren

HD 21 De leerlingen kunnen samenwerken met anderen om: - een eenvoudig dansverloop op te bouwen - al improviserend te reageren op elkaars beweging

TD 21.a De leerlingen kunnen samen met anderen bewegen, waarbij al improviserend gereageerd wordt op elkaars beweging

HD 22 De leerlingen kunnen op een creatieve manier bewegen en daarbij één of meerdere basiselementen van de beweging (tijd, kracht, ruimte, lichaamsmogelijkheden) bespelen.

HD 23 De leerlingen kunnen nieuwe dansen met eenvoudige passen en figuren ontwerpen.

TD 23.a De leerlingen kunnen spontaan op muziek mee bewegen

HD 24 De leerlingen kunnen het kritisch bespreken van: - het inoefenen - de voorbereiding - het aanwenden van de lichaamstaal - het uitvoeren (vertoning) door henzelf en anderen

Overkoepelende doelen en tussendoelen

HD 30 De leerlingen kunnen ontdekkingen van nieuwe dingen uit hun omgeving beschrijven

TD 30.a De leerlingen kunnen alertheid en openheid voor nieuwe dingen uit zijn omgeving tonen.

HD 31 De leerlingen kunnen de perceptie (zonder vooroordelen) van het kijken en luisteren naar kunst kijken, beschrijven

TD 31.a De leerlingen kunnen op kunstuitingen reageren.

HD 32 De leerlingen kunnen het plezier in het muzisch handelen waardoor hun expressiemogelijkheden verruimen, tonen

TD 32.a De leerlingen kunnen het plezier in het muzisch handelen tonen.

TD 32.b De leerlingen kunnen het plezier van fantasie, originaliteit, creativiteit en zelfexpressie in maken van 'kunstwerken' aangeven

TD 32.c De leerlingen kunnen zich muzisch in een sociaal aanvaardbare context uiten.

TD 32.d De leerlingen kunnen op een speelse manier omgaan met beeldtaal, klanktaal, lichaamstaal, woordtaal en audiovisuele taal.

HD 33 De leerlingen kunnen het vertrouwen op de eigen expressiemogelijkheden uiten en durven hun creatieve uitingen tonen.

TD 33.a De leerlingen kunnen het vertrouwen op de eigen expressiemogelijkheden uiten

TD 33.b De leerlingen kunnen eigen fantasierijke en inventieve uitingen durven tonen.

TD 33.c De leerlingen kunnen de vormgevingsmogelijkheden en beperkingen van materialen en beelden, instrumenten en klanken, bewegingen en lichaamstaal, woorden en stem uiten.

HD 34 De leerlingen kunnen het respect voor uitingen van leeftijdgenoten (eigen en andere culturen) uiten.

TD 34.a De leerlingen kunnen zich openstellen voor kunst.

Mens en maatschappij > Ontwikkelingsdoelen

Mens en maatschappij - Mens

Ik en mezelf

HD 1 De leerlingen kunnen in een niet-conflictgeladen situatie, eigen indrukken, gevoelens, verlangens, gedachten en waarderings spontaan uitdrukken

HD 2 De leerlingen kunnen wat ze voelen en wat ze doen in een concrete situatie beschrijven en het situatiegebonden aspect van hun gedrag als hun gevoelens illustreren

HD 3 De leerlingen kunnen in concrete situaties voldoende zelfvertrouwen, gebaseerd op kennis van het eigen kunnen, uiten

Ik en de ander

HD 4 De leerlingen kunnen in concrete situaties verschillende manier omgaan met elkaar: - benoemen - erover praten - de invloed op elkaar duiden

HD 5 De leerlingen kunnen de bereidheid uiten om zich te oefenen in omgangswijzen met anderen waarin ze minder sterk zijn

In en de anderen: in groep

HD 7 De leerlingen kunnen de onuitgesproken regels die de interacties binnen een groep typeren: - verwoorden - er rekening mee houden

5) Hoe is het met ons?

Verschillende maatschappelijke thema's die aan bod komen in de voorstelling kunnen verder gekoppeld worden aan de lessen wereldoriëntatie, zedenleer, muzische vorming, ect

Als voorbeeld

Mens en Maatschappij > Ontwikkelingsdoel:

Pastiek:

Stekel nam plastic mee in zijn huisje. ....

(met inhoudelijke aanvulling van de leerlingen of jezelf)

-Waar vond hij plastic? → Waar vinden wij plastic?

-Wat deed Stekel met zijn plastic? → Wat doen wij met ons plastic?

-Hoe gaat hij met het plastic om? → Hoe ga jij om met plastic, na bijvoorbeeld een lekker, zoetig, smakelijk, hmmm chocolatekoekje?

Je kan het hen vertellen met de nodige humor door stemvervormingen "Hmmmnmjamnjam" ☺

Experimenteer er eens mee en je zult hun reactie opmerken en er zelf van genieten. Stem je af op hun reacties om het onderwerp nog meer in de kijker te brengen.

Je kan hen vertellen wat er gebeurt met al het plastic dat wij laten rondslingeren, waaronder de problematiek van plasticzee. De wind die plastic meeneemt waar dan ook, met alle gevolgen nadien.

(met jouw aanvullende inhoud ☺)

Mogelijke opdrachten:

- a) Laat ze eens kijken in hun boekentas of ze plastic mee hebben. Ga daarna op zoek naar al het plastic op de speelplaats. Verzamel het op een hoopje en breng het al zingend, huppelend naar de vuilbak.
- b) Maak een uitstap in de schoolomgeving en ruim plastic op met de nodige zwerfvuilzak en zwerfvuilgrijpers (*gratis te verkrijgen bij de gemeente*). Maak er een mooie groepsfoto van en hang deze op school uit.
- c) Zoek in boeken of op internet naar plaatsen waar rondslingerend plastic te vinden is. Druk de foto's af en hang ze ergens in het klaslokaal op.

Hang er een tabel bij met alle namen van de leerlingen.

Laat ze zelf een icoontje bij hun naam brengen, als ze hun eigen plastic na de speeltijd in de vuilbak van de klas hebben gegooid.

'Onze plastieke windmolen.'

Wetenschap en techniek > Ontwikkelingsdoel:

Laat de leerlingen een grote lege plastieke drankfles meebrengen.

Breng zelf twee identieke flessen met dopje, enkele spanbandjes en 1 ijzeren staaf mee

(te verkrijgen in Doe-het-zelf-zaken)

Hoe ga je te werk?

Verwijder zelf (met een breekmes) de onderkant van 1 van de identieke flessen. Snij de bovenkant (ong. 10cm) van de ander fles af en schuif deze, aan de onderkant, in de andere fles. Zorg dat ze goed in elkaar schuiven. Doe het dopje er onderaan af om op de ijzeren staaf te kunnen schuiven.

Snij nu de bovenkant van 9 flesjes (van de leerlingen) af. *Zie afbeelding.*

Maak met de punt van je breekmes een gaatje in deze elk van de 9 flesjes. Schuif nu telkens 3 delen met de dop indezelfde richting op een spanbandje. Span deze nog niet dicht. Doe dit 3x. Span nu de bandjes over de fles die op de staaf hangt. Ziezo, klaar!

Taalvaardigheden > Ontwikkelingsdoelen *Luisteren*

COMMUNICATIEVE VAARDIGHEDEN

informatie achterhalen (verwerkingsniveau = beschrijven)

HD 1 De leerlingen kunnen de informatie achterhalen in een voor hen bestemde mededeling met betrekking tot het school- en klasgebeuren

TD 1.a De leerlingen kunnen de functie van taal ondersteund door lichaamstaal, beeld of geluid illustreren

TD 1.b De leerlingen kunnen voor hen bestemde boodschappen interpreteren

HD 2 De leerlingen kunnen de informatie achterhalen in een voor hen bestemde informatieve radio-uitzending

TD 2.b De leerlingen kunnen voor hen bestemde boodschappen interpreteren

HD 3 De leerlingen kunnen de informatie achterhalen in een uiteenzetting of instructie van een medeleerling, bestemd voor de leerkracht

TD 3.b De leerlingen kunnen voor hen bestemde boodschappen interpreteren

TD 4.b De leerlingen kunnen het begrip van voor hen bestemde boodschappen uiten

informatie ordenen (verwerkingsniveau = structureren)

HD 5 De leerlingen kunnen de informatie ordenen bij een uiteenzetting of instructie van de leerkracht op persoonlijke en overzichtelijke wijze

TD 5.a De leerlingen kunnen eenvoudige instructies, eventueel ondersteund door lichaamstaal, interpreteren

TD 5.b De leerlingen kunnen het begrip van verhaal aantonen

TD 5.e De leerlingen kunnen het begrip van kritiek in gesprekken aantonen

TD 5.f De leerlingen kunnen het begrip van argumenten in een discussie aantonen

ALGEMEEN

TD 11.a De leerlingen kunnen een adequate luisterbereidheid tonen

TD 12.a De leerlingen kunnen gepast reageren op wat ze horen

Wetenschappen en techniek – Natuur > Ontwikkelingsdoelen

Algemene vaardigheden

HD 1 De leerlingen kunnen gerichte waarnemingen met alle zintuigen verwoorden en op systematische wijze noteren
HD 2 De leerlingen kunnen onder begeleiding minstens één natuurlijk verschijnsel waargenomen via eenvoudige onderzoek, toetsen aan een hypothese

Levende en niet-levende natuur

levende natuur

HD 3 De leerlingen kunnen in een beperkte verzameling van organismen en gangbare materialen: - gelijkenissen en verschillen ontdekken - op basis van minstens één criterium een eigen ordening aanbrengen en verantwoorden
TD 3.a De leerlingen kunnen mensen, dieren en planten ordenen aan de hand van eenvoudige, zelfgevonden criteria
TD 3.b De leerlingen kunnen in een beperkte verzameling van mensen, dieren en planten: - gelijkenissen en verschillen ontdekken - op basis van minstens één criterium een eigen ordening aanbrengen en verantwoorden
HD 4 De leerlingen kunnen in hun omgeving: - twee verschillende biotopen aanduiden - daaruit enkele veel voorkomende organismen benoemen
TD 4.a De leerlingen kunnen in de eigen omgeving: - een paar biotopen aanduiden - daaruit enkele veel voorkomende dieren en planten benoemen
TD 5.a De leerlingen kunnen bij organismen kenmerken verwoorden waaruit hun aangepastheid blijkt aan hun voeding, bescherming tegen vijanden en omgevingsinvloeden
HD 6 De leerlingen kunnen de invloed van de mens op de aanwezigheid van organismen illustreren
TD 6.a De leerlingen kunnen de invloed van de mens op de aanwezigheid van planten en dieren in zijn omgeving illustreren
TD 6.b De leerlingen kunnen voorbeelden van bedreigde en beschermde plant- en diersoorten geven
HD 7 De leerlingen kunnen de wet van eten en gegeten worden aan de hand van minstens twee met elkaar verbonden voedselketen illustreren
TD 7.a De leerlingen kunnen de wet van eten en gegeten worden aan de hand van een voedselketen illustreren
TD 8.a De leerlingen kunnen belangrijke organen die betrokken zijn bij de levensprocessen bij de mensen (geboorte, groei, ademhaling en transport van stoffen): - lokaliseren - benoemen - hun functie op eenvoudige wijze verwoorden
TD 9.a De leerlingen kunnen het eigen lichaamsdeel dat instaat voor het horen, zien, ruiken, proeven en voelen, aanduiden
TD 9.b De leerlingen kunnen het inzicht dat mens en dier kan zien, horen, ruiken, voelen, proeven... dankzij de zintuigen, uiten
TD 9.c De leerlingen kunnen de functie van de zintuigen, van het skelet en van de spieren op eenvoudige wijze illustreren

niet-levende natuur

HD 14 De leerlingen kunnen de weersomstandigheden op een bepaald moment en over een beperkte periode meten, vergelijken en die weersituatie beschrijven
TD 14.a De leerlingen kunnen verschillende weersomstandigheden: - gericht waarnemen - vergelijken - benoemen
TD 14.b De leerlingen kunnen voorbeelden van de gevolgen van weersomstandigheden voor zichzelf geven
TD 14.c De leerlingen kunnen de weersituatie op een bepaald moment en over een beperkte periode: - meten - beschrijven
TD 14.d De leerlingen kunnen de natuurverschijnselen die een bepaald seizoen kenmerken, verwoorden
HD 15 De leerlingen kunnen het verband tussen de leefgewoonten van mensen en het klimaat waarin ze leven illustreren
TD 16.a De leerlingen kunnen de zon, de maan en de aarde benoemen
HD 17 De leerlingen kunnen van courante materialen uit hun omgeving enkele eigenschappen aantonen
TD 17.a De leerlingen kunnen de materialen en grondstoffen waaruit courante voorwerpen uit de omgeving gemaakt zijn, opsommen
HD 18 De leerlingen kunnen het veranderen van de toestand van een stof illustreren
HD 19 De leerlingen kunnen met enkele voorbeelden aantonen dat energie nodig is voor het functioneren van levende en niet-levende systemen en daarvan de energiebronnen benoemen

Extra tussendoelen voor 'niet-levende natuur'

TD 20.a De leerlingen kunnen de betekenis van weerswaarnemingen verwoorden
TD 21.a De leerlingen kunnen tijdens uitstappen verschillen in geluiden en geuren beschrijven
TD 22.a De leerlingen kunnen om meer te weten te komen over de natuur: - experimenteren - exploreren
TD 23.a De leerlingen kunnen eigen ideeën en veronderstellingen in verband met licht, geluid, magnetisme, energie of factoren die de groei van planten beïnvloeden, op eenvoudige wijze toetsen
TD 24.a De leerlingen kunnen minstens één natuurlijk verschijnsel dat waargenomen wordt via een eenvoudig onderzoekje aan een hypothese toetsen

Gezondheid

HD 25 De leerlingen kunnen het verband tussen gezonde en ongezonde levensgewoonten en het functioneren van het eigen lichaam, uitleggen
TD 25.a De leerlingen kunnen in concrete situaties gedragingen die bevorderlijk of schadelijk zijn voor de gezondheid benoemen
HD 26 De leerlingen kunnen het inzicht dat bepaalde ziekteverschijnselen en handicaps niet altijd vermeden kunnen worden, verwoorden

TD 27.a De leerlingen kunnen goede gewoonten inzake dagelijkse hygiëne tonen
TD 27.b De leerlingen kunnen de relatie tussen de verminderde kans of het geheel uitsluiten van besmettelijke ziekten, parasieten of schimmels en het nemen van voorzorgen, verwoorden
TD 27.c De leerlingen kunnen de signalen die bij zichzelf en anderen wijzen op ziek zijn, gezond zijn, gewond zijn, verwoorden
TD 27.d De leerlingen kunnen gangbare pictogrammen inzake gezondheid en veiligheid uitleggen en ernaar handelen
TD 27.e De leerlingen kunnen de relatie tussen ziek worden en het innemen van sommige producten en planten, verwoorden
TD 29.c De leerlingen kunnen in hun omgeving veilige en onveilige plekken om te spelen, aanduiden

Milieu

HD 31 De leerlingen kunnen op een bereidwillige wijze in de eigen klas en school zorgvuldig met afval, energie, papier, voedsel en water omgaan
TD 31.a De leerlingen kunnen op een bereidwillige wijze in de eigen klas en school zorgvuldig met papier, water, afval en energie, omgaan
HD 32 De leerlingen kunnen de positieve en negatieve beïnvloeding van de mens op het milieu met concrete voorbeelden uit hun omgeving illustreren
TD 32.a De leerlingen kunnen de positieve en negatieve beïnvloeding van de mens op het milieu met concrete voorbeelden uit de eigen omgeving illustreren
HD 33 De leerlingen kunnen met concrete voorbeelden uit hun omgeving de vaak tegengestelde belangen die ten grondslag liggen aan milieuproblemen, illustreren
TD 33.a De leerlingen kunnen de vaak tegengestelde belangen die aan de grondslag liggen van een milieuprobleem illustreren
HD 34 De leerlingen kunnen vanuit het besef dat de mens voor zijn levensbehoeften afhankelijk is van het natuurlijk leefmilieu, respect en zorg voor de natuur tonen
TD 34.a De leerlingen kunnen zorgzaam en respectvol omgaan met de natuur

Wetenschappen en techniek - Techniek

Kerncomponenten van techniek

HD 35 De leerlingen kunnen de materialen of grondstoffen waaruit technische systemen uit hun omgeving opgebouwd zijn, verwoorden
TD 35.a De leerlingen kunnen de verschillende onderdelen waaruit voorwerpen uit zijn omgeving bestaan, aanduiden
HD 36 De leerlingen kunnen specifieke functies van onderdelen bij eenvoudige technische systemen door middel van hanteren, monteren of demonteren, onderzoeken
TD 36.b De leerlingen kunnen de invloed van de aard en de kwaliteit van verbindingen en hechtingen in een constructie voor de stevigheid van die constructie, verwoorden
HD 40 De leerlingen kunnen de manier waarop technische systemen onder meer gebaseerd zijn op kennis over eigenschappen (materialen of over natuurlijke verschijnselen), illustreren
HD 42
De leerlingen kunnen technische systemen, het technisch proces, de hulpmiddelen en de keuzen binnen verschillende toepassingsgebieden van techniek benoemen

Extra tussendoelen voor 'kerncomponenten van techniek'

TD 43.a De leerlingen kunnen de energiebron die verantwoordelijk is voor de waargenomen beweging, verwarming of verlichting voor voorzieningen of voorwerpen uit de omgeving, benoemen
TD 44.a De leerlingen kunnen als bronnen van energie: spierkracht, de zon, de wind, water, de brandstoffen hout, steenkool, aardolie en aardgas en atoomkernen, opsommen

Techniek en samenleving

HD 53
De leerlingen kunnen de beïnvloeding tussen techniek en samenleving illustreren
HD 54
De leerlingen kunnen het nut, het gevaar en/of schadelijke gevolgen van technische systemen voor henzelf, anderen of voor natuur en milieu aan de hand van voorbeelden uit verschillende toepassingsgebieden van technieken, illustreren

“Ziezo, heel wat om mee aan de slag te gaan ☺”

Aansluitende activiteiten > Gifant vzw

Meer info voor aansluitende **kunstprojecten** (oa. Sociaal artistieke projecten, ect)en **workshops** vind je oa. op www.Cultuurkuur.be

Waar je ons aanbod vindt als cultuurpartner, *Gifant vzw*.
> Dankzij subsidies wordt een kunstproject voor jullie **volledig gratis!**

Ga naar <https://www.cultuurkuur.be/subsidies/dynamo-project>

En neem contact op met ons info@duoabbraccio.be of info@gifant.be of 0486871818

Voor aansluitende **workshop(s)**: info@gifant.be (www.gifant.be) of 0486871818

